

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep.
0032 OSLO

Trondheim, 14.04.2011
Vår ref. 11/1045 LAD

Høring: Forslag til forskrift om krav til teknisk standard for flytende anlegg som nyttes til akvakultur – NYTEK forskriften.

Rømmingskommisjonen for Akvakultur (RKA) viser til utsendt høring 18.1.2011 - Forslag til forskrift om krav til teknisk standard for flytende anlegg som nyttes til akvakultur – NYTEK Forskriften.

RKA har siden våren 2007 diskutert revisjon av NYTEK-forskriften, og i den anledning utarbeidet dokumenter som har belyst kommisjonens synspunkter vedrørende behov for endringer. RKA ble senere oppnevnt som medlem av en ekstern arbeidsgruppe ledet av direktoratet bestående av representanter for oppdrettsnæringen (FHL), utstysprodusenter (NLTH, NI) og Norsk Akkreditering (NA).

RKA har gjennom sitt arbeid erfart at det har vært behov for justeringer av forskrift og standard. I november 2009 trådte den reviderte standarden i kraft, og RKA ser positivt på at forslaget til revidert forskrift nå er ute på høring.

Generelle kommentarer

Generelt sett ser RKA at mange av våre overordnede innspill er tatt til følge, og vi er selvfølgelig tilfreds med dette. Vi ser imidlertid at forskriften lett kan virke komplisert, og at den derfor kan bli vanskelig tilgjengelig for aktørene i næringen. Erfaringer har vist at det er behov for høy grad av detaljering som sannsynligvis er unødvendig i andre bransjer. En bør imidlertid vurdere om deler av innholdet med fordel kan plasseres i merknader.

Flere steder i forskriften tidfestes tidspunkt for når krav i forskriften skal tre i kraft. Det er mye som skal på plass før systemet kan fungere, det vil blant annet ta tid å gjennomføre de nødvendige akkrediteringene. Erfaring fra innføringen av NYTEK-regimet tilsier at tidsfristene bør vurderes særskilt.

Forslaget gjelder for flytende akvakulturanlegg (§ 1) som er definert som flytende eller nedsenkbare anlegg (§5 f). RKA mener at forskriften burde gjelde alle anlegg for oppdrett av fisk i sjø, også bunnfaste. Videre bør det slås fast at anlegg som ikke

naturlig faller inn under NS 9415 må tilfredsstillende samme sikkerhetsnivå som kreves i NS 9415.

I forslaget til forskrift legges det opp til økt grad av akkreditering. RKA er derfor opptatt av at Norsk Akkreditering følger en streng linje når det gjelder akkreditering og oppfølging av de akkrediterte organene.

Rømmingskommisjonens kommentarer til hvert enkelt kapittel

Kapittel 1 Formål, virkeområde og definisjoner

§ 1 Formål

RKA er positiv til at forskriften nå fokuserer på forebygging av rømming. Dette bidrar til å øke fokus på risikotankegang hos aktørene.

§ 2 Forskriftens geografiske og personelle virkeområde

Det er positivt at det understrekes at forskriften også gjelder for vare- og tjenesteleverandører.

§ 3 Forskriftens saklige virkeområde

Rømmingskommisjonen er enig i § 3 første ledd som påpeker hva som omfattes av forskriften. Det er derimot uenighet om § 3, 2. ledd som omfatter unntaket vedrørende flåte.

Unntaket for flåte gjelder ved to forhold:

- a) Når det ikke er fysisk forbindelse mellom flåten og det øvrige anlegget, og
- b) Når det ikke er en slik nærhet mellom flåten og det øvrige anlegget at teknisk svikt eller havari av flåten kan medføre fare for rømming. Unntaket oppheves ved at flåter som ligger nærmere enn 300 meter fra det øvrige anlegget, alltid skal omfattes av forskriften

Vedrørende pkt. a)

Det er enighet om at flåte alltid skal omfattes av forskriften hvis den er en integrert del av anlegget eller hvis den har fortøyningsliner til anlegget. Det er imidlertid uenighet om hvorvidt andre "fysiske" forbindelser som fôrslanger o.l. skal anses som fysiske forbindelser. Hvis formuleringen blir stående, vil det være behov for definisjon av "fysisk forbindelse".

Vedrørende pkt. b)

Det er enighet om at flåten alltid skal omfattes av forskriften hvis det er en slik nærhet mellom flåten og det øvrige anlegget at teknisk svikt eller havari av flåten kan medføre fare for rømming. Flere mener at dette kan tilfredsstillende ved tekniske løsninger eller ved tilpasninger til lokaliteten, og det er derfor dissens i RKA vedrørende krav om at flåten alltid skal omfattes av forskriften hvis den ligger nærmere enn 300 meter fra anlegget.

Dagens forskrift stiller krav til produktsertifikat for nye flåter, og det synes unaturlig at den nye forskriften skal fritta flåter fra dette kravet selv om en ikke har hatt alvorlige rømminger på grunn av problemer med flåter. Det er mulig at nettopp kravet til sertifisering har forhindret dette. For å unngå diskusjoner som nevnt ovenfor, foreslår RKA at man i utgangspunktet skal stille krav til at flåter produsert etter 1. oktober 2004 skal omfattes av forskriften, og at det kan gis unntak for flåter produsert før denne dato. Disse unntakene kan håndteres i senere paragrafer, på lik linje med andre hovedkomponenter. (§ 15 *Unntak fra krav om produktsertifisering – Hovedkomponentbevis* og Kapittel 6 *Anleggssertifikat*). RKA foreslår derfor at § 3, 2. ledd strykes.

§ 5 Definisjoner

...

c) *Delkomponent*: Del som inngår i not, flytekrage eller flåte.

Delkomponent er omhandlet blant annet i § 12, og det bør eksemplifiseres hva en delkomponent kan være. (i merknader) I denne sammenheng må det også poengteres at begrepet delkomponent hverken er definert eller brukt i NS 9415. Det foreslås at begrepet fjernes.

...

f) *Flytende akvakulturanlegg*: Flytende eller nedsenkbart anlegg for akvakultur av fisk

RKA foreslår at også bunnfaste akvakulturanlegg skal omfattes av forskriften, ref innledningen ovenfor.

...

j) *Fortøyningsanalyseorgan*:

Forslag til ny og tydeligere definisjon:
Inspeksjonsorgan som er akkreditert etter NS-EN ISO/IEC 17020 for å utføre fortøyningsanalyser.

i) *Inspeksjonsorgan*.

Forslag til ny og tydeligere definisjon:
Inspeksjonsorgan som er akkreditert etter NS-EN ISO/IEC 17020 for å utstede anleggssertifikat og hovedkomponentbevis (se kommentaren til § 15)

o) *Leverandør*

Produsent bør inkluderes i definisjonen

q) *Lokalitetsundersøkelsesorgan*:

Forslag til ny og tydeligere definisjon:
Inspeksjonsorgan som er akkreditert etter NS-EN ISO/IEC 17020 for å utføre lokalitetsundersøkelser.

x) *Sertifiseringsorgan*

RKA har i kommentarer til § 6 argumentert for hvorfor det gjennomgående bør stå Produktsertifiseringsorgan. Forslag til ny definisjon:

x) *Produktsertifiseringsorgan*

Produktsertifiseringsorgan som er akkreditert etter NS-EN 45011 for å utstede produktsertifiseringsbevis og sertifisere reparasjon av not.

y) *Tilsvarende internasjonal standard*: Europeisk, nasjonal eller internasjonal standard med tilsvarende sikkerhetsnivå som NS 9415

RKA ønsker å påpeke at det er særs viktig at internasjonale standarder må ha «tilsvarende» sikkerhetsnivå som NS 9415. Det er også viktig å understreke at anlegg eller deler av anlegg som ikke er omhandlet i NS 9415 må ha tilsvarende

sikkerhetsnivå som NS 9415. Det kan i denne sammenheng henvises til NS-EN 1990.

Kapittel 2 Krav om akkreditering

§ 6 *Sertifiseringsorgan*

Et sertifiseringsorgan kan også sertifisere styringssystemer (NS-EN ISO/IEC 17021) og personellsertifisering (ISO/IEC 17024), og betegnelsen sertifiseringsorgan er ikke spesifikk nok. Forskriften bør derfor gjennomgående bruke begrepet «produktsertifiseringsorgan» i stedet for sertifiseringsorgan, ref blant annet §§ 6 og 14.

§ 7 *Inspeksjonsorgan, lokalitetsundersøkelsesorgan og fortøyningsanalyseorgan*

De forskjellige organene nevnt i overskriften utfører svært forskjellige oppgaver, men felles er at de er akkreditert som inspeksjonsorgan akkreditert etter NS-EN ISO/IEC 17020.

For å tydeliggjøre at oppgavene til de forskjellige organene er noe forskjellige, foreslår RKA at paragrafen skrives om som følger (bortsett fra parentesene):

§ 7 *Inspeksjonsorgan*

Inspeksjonsorgan skal være akkreditert etter NS-EN ISO/IEC 17020 - Generelle krav til drift av ulike typer organer som utfører inspeksjoner. Inspeksjonsorgan kan ha forskjellige oppgaver og navn:

Lokalitetsundersøkelsesorgan: Utfører lokalitetsundersøkelser

Fortøyningsanalyseorgan: Utfører fortøyningsanalyser

Inspeksjonsorgan: Utfører inspeksjon og utsteder anleggssertifikat og hovedkomponentbevis (se også kommentarer til § 15.)

Organene må tilfredsstillende standardens krav til uavhengighets typer A, B eller C. (Uavhengighetstypene rangeres ikke i akkrediteringsstandarden)

§ 8 *Krav til akkreditering*

RKA ønsker å påpeke at de ulike akkrediterte organer ikke behøver å ha relevant kompetanse i forhold til alle krav fastsatt i NS 9415. Det må tydelig fremgå av akkrediteringen hvilke oppgaver organet kan utføre, det refereres blant annet til kommentarene til § 7 ovenfor.

Kapittel 3 Lokalitetsundersøkelse

§ 9 *Lokalitetsundersøkelse*

Standarder har normalt ikke tilbakevirkende kraft. Konsekvensen av § 9, 2. ledd kan være at anlegg ikke kan bli liggende uten tiltak på en lokalitet de har fått godkjenning for etter lokalitetsundersøkelse i henhold til gammel standard (NS 9415:2003). På den ene siden kan det påpekes at oppdretter bør ta i bruk ny kunnskap og utføre endringer på anlegget, mens en på den annen side kan påpeke at NS 9415:2009 ikke bør få tilbakevirkende kraft. I notatet til Fiskeridirektoratet som

omhandler "Økonomiske og administrative konsekvenser" er effekten av endringer/forsterkninger av anlegg ikke berørt.

RKA foreslår at eventuelle effekter av endringene i standarden blir vurdert av inspeksjonsorganet ved utstedelse av anleggssertifikat. (dette omtales videre under kommentarer til Kapittel 6, Anleggssertifikat). Hvis dette kan aksepteres, foreslår RKA at § 9, 2. ledd utgår, og at det i 1. ledd skrives "lokalitetsundersøkelse eller lokalitetsklassifisering".

§ 10 Lokalitetsundersøkelsesorgan

Kravet innebærer en skjerpning i forhold til eksisterende forskrift som kun stiller krav til at undersøkelsen skal utføres av et kompetent organ. RKA har erfaring fra flere rømmingstilfeller hvor lokalitetsklassifiseringene har vært direkte feilaktige og/eller mangelfulle. Liknende signaler har kommet fra Norsk Akkreditering. Kravene i NS 9415:2009 stiller strengere krav til kompetanse enn NS 9415:2003. Eksempler på dette kan være krav om diffraksjons- og refraksjonsanalyser og bølge-strøm interaksjon. RKA mener det er riktig at lokalitetsundersøkelser, vurderinger og oppdateringer etter § 9 skal foretas av et akkreditert lokalitetsundersøkelsesorgan.

Kapittel 4 Krav til hoved- og delkomponenter m.v.

§ 13 Krav om produktsertifisering

RKA stiller seg spørrende ved at man sannsynligvis foreslår et uforholdsmessig strengt regime til fortøyningskomponenter (sjakler, kjetting, tauverk etc.) ved at man krever produktsertifisering av akkreditert sertifiseringsorgan. RKA vil derfor foreslå at første setning i § 13 blir endret til: "Not, flytekrage og flåte skal være produktsertifisert av akkreditert sertifiseringsorgan i samsvar med krav fastsatt i NS 9415. Konstruksjonsdeler som inngår i fortøyning og som leveres etter at forskriften er trådt i kraft (bruk dato i endelig forskrift) skal ha dokumentert kvalitet i samsvar med anerkjente normer.

RKA stiller seg sterkt spørrende til formuleringene rundt godkjenning. RKA mener at det er svært uheldig om Fiskeridirektoratet går inn i rollen som et godkjenningsorgan og foreslår at setningen bør strykes. Myndighetenes rolle i forhold til dette vil være ivaretatt av muligheten for å gi dispensasjon, forutsatt at nødvendig dokumentasjon på at rømmingssikkerheten er ivaretatt. Vi antar at dette dreier seg om andre typer anlegg enn de som naturlig omfattes av NS 9415, og mener at denne type anlegg skal leveres med produktsertifikat med samme sikkerhetsnivå som kreves i NS 9415. Materialfaktorer, lastfaktorer, pålitelighetsklasser og andre sikkerhetsgrenser er i NS 9415 basert på sikkerhetsnivået i NS-EN 1990 (årlig sannsynlighet for overskridelse av kapasitet på 10^{-4}).

I stedet for "Krav fastsatt i NS 9415 kan i særlige tilfelle fravikes på bakgrunn av godkjenning fra Fiskeridirektoratet etter søknad fra et akkreditert sertifiseringsorgan" foreslår RKA at det settes inn følgende setning: "Hovedkomponenter eller anlegg som vanskelig lar seg dokumentere etter NS 9415 skal ha produktsertifikat med samme sikkerhetsnivå som NS 9415. NS-EN 1990 med tilhørende standarder definerer tilsvarende sikkerhetsnivå". Det ovenstående medfører også at § 13, annet ledd bortfaller. Fiskeridirektoratets dispensasjonsmuligheter ivaretas på generelt nivå i § 31.

§ 14 Krav til produktsertifiseringsbevis

Under pkt g) bør det presisere at standarden må tidfestes (NS 9415:2009), og det må angis hvilken pålitelighetsklasse produktsertifiseringen gjelder for. Se for øvrig kommentarer til § 19 *Krav til produktsertifikat*.

§ 15 Unntak fra krav om produktsertifisering - Hovedkomponentbevis

RKA mener det er positivt at det åpnes for at fullt brukbart utstyr kan benyttes etter at det ikke lenger kan utstedes dugelighetsbevis.

Kommentarer til § 15, 1. ledd:

For å ivareta endringsforslagene til § 3 *Forskriftens saklige virkeområde*, foreslår RKA at første setning skiftes ut med følgende: "Flytekrage som var levert fra leverandør innen 1. oktober 2004, og som ikke har produktsertifikat, skal ha hovedkomponentbevis for å kunne brukes til akvakultur etter dato. Flåte som er produsert innen samme dato, og som ikke har produktsertifikat, skal ha hovedkomponentbevis hvis:

- a) flåten skal monteres med fysisk forbindelse mellom flåten og det øvrige anlegget, eller
- b) når det er slik nærhet mellom flåten og det øvrige anlegget at teknisk svikt eller havari av flåten kan medføre fare for rømming."

RKA mener at hovedkomponentbevis må utstedes av et inspeksjonsorgan akkreditert etter NS-EN ISO/IEC 17020:2004. Det er både faglige og organisatoriske grunner for dette:

- Det er viktig å påpeke at produktsertifiseringsorgan er akkreditert etter en annen standard enn et inspeksjonsorgan som utfører inspeksjon etter bruk. Produkter som antas å kunne endre egenskaper under bruk inspiseres etter gitte metoder som er ivaretatt av akkreditering etter NS-EN ISO/IEC 17020:2004.
- Forskriften er komplisert, og ved å innføre ovenstående vil en ha som hovedregel at oppdrettere kun skal forholde seg til inspeksjonsorgan, mens utstyrprodusenter kun skal forholde seg til produktsertifiseringsorgan. Dette vil forenkle NYTEK-regimet.

Kommentar til §15, 2. ledd:

Til pkt b): Det er uklart hva som ligger i begrepet «fullasttilstand». Det er heller ikke beskrevet hva som ligger i en «punktering». (hvor dyp inntrengning, mellom to vanntette rom etc). Hvis en tenker seg verst mulig punktering kombinert med miljølastene i pkt d) kan kravet være urimelig strengt. **Enkelte** inspeksjonsorgan har tidligere utført analyser i forbindelse med dugelighetsbevis, og skal inneha kompetanse til å utføre eller kontrollere nødvendige analyser i henhold til funksjonskravene i NS 9415. En kombinasjon av analysenes nøyaktighet (metode) og tilstanden til komponenten (pkt c) bør reflekteres i de miljølastene hovedkomponenten tåler (pkt d). RKA foreslår at pkt b) omformuleres som følger: b) det skal dokumenteres gjennom analyser at hovedkomponenten tilfredsstillende funksjonskravene fastsatt i NS 9415 ved gitte miljøforhold.

Til pkt c): Montering, vedlikehold og teknisk drift skal ivaretas gjennom anleggssertifikatet. Punkt c bør forenkles som følger:

c) det verifiseres at hovedkomponenten er i forsvarlig teknisk stand.

Til pkt d): Det bør spesifiseres at maksimal miljøtilstand beskrives med de samme parameterne som i et produktsertifikat.

Til § 15, 3. ledd pkt b): RKA mener at dette skal være et inspeksjonsorgan, ref. tidligere argumentasjon.

Rent juridisk er det sannsynligvis korrekt å ha bokstavnummerering som gjort i § 15. En bør imidlertid vurdere om en kan unngå å ha lik bokstavnummerering i samme paragraf.

§ 16 *Krav til fortøyningsanalyse*

RKA har erfart at fortøyninger er lagt ut før det er utført analyser, og støtter at dette tas hensyn til i forskriften selv om det burde vært en selvfølge. Tilsvarende gjelder om at det skal foreligge en lokalitetsklassifisering eller lokalitetsanalyse. RKA har også erfart flere tilfeller hvor det har vært feilaktig utført fortøyningsanalyse eller at formalia rundt disse har vært mangelfulle.

RKA støtter forslaget om å innføre strengere krav til de som skal utføre dette viktige arbeidet, og mener at det er riktig å stille krav om at fortøyningsanalysen skal utføres av et akkreditert fortøyningsanalyseorgan. RKA støtter også de resterende krav i § 16.

Kapittel 5 Krav til leverandør av hoved- og delkomponenter m.v.

§ 19 *Krav til produktsertifikat*

NS 9415 kapittel 7.3.1 *Pålitelighet og kontroll* innfører pålitelighetsklasser. Det er viktig at det tydelig fremgår av sertifikatet hvilken pålitelighetsklasse produktet er sertifisert etter.

§ 20 *Krav til brukerhåndbok*

RKA har erfart at brukerhåndbøker er svært viktige. Det er imidlertid viktig at oppdretter har den til enhver tid gjeldende og oppdaterte brukerhåndboken som er tilgjengelig. Siden oppdretter ikke vet når brukerhåndboken har vært oppdatert, må det derfor ikke være på forespørsel fra oppdretter at oppdretter får oppdatert brukerhåndbok. Leverandøren bør i forskriften forpliktes til å oppdatere brukerhåndbøkene hos oppdrettere som innehar gjeldende utstyr etter hvert som de oppdateres.

§ 21 *Krav til sporbarhet*

Krav til sporbarhet er viktig, og RKA ønsker å understreke at dette også må gjelde alle typer sertifikater som følger produkter levert i henhold til forskriftens krav, både oppstrøms og nedstrøms.

§ 22 *Plikt til å iverksette tiltak ved avvik, varslingsplikt m.v.*

RKA støtter forslaget i § 22 med den begrunnelse at dette er i henhold til generelt produktansvar.

Kapittel 6 Anleggssertifikat

§ 23 *Krav om anleggssertifikat*

For å ivareta totaliteten mener RKA at det er riktig å innføre krav om anleggssertifikat og at dette er et inspeksjonssertifikat. Det er imidlertid viktig at det åpnes for anledning til å utstede anleggssertifikat som inkluderer alle planlagte og dokumenterte konstellasjoner av anlegget, slik at oppdretter kan gjøre planlagte endringer uten at det må utstedes nytt anleggssertifikat. Dette ivaretas i § 25 og dette må derfor ikke endres.

§ 24 *Vilkår for å få anleggssertifikat*

RKA er enig i at anleggssertifikat utstedes etter en fysisk inspeksjon. Denne inspeksjonen må utføres i henhold til krav fastsatt i akkrediteringsstandarden, og en åpner derfor for at dokumentasjon i form av bilder, video og annen relevant dokumentasjon kan aksepteres av inspeksjonsorganet.

For å ivareta intensjonene i RKAs vurderinger til § 3 *Forskriftens saklige virkeområde*, foreslås at en legger til pkt e) som følger:

e) flåte produsert før 1. oktober 2004 uten produktsertifikat eller hovedkomponentbevis ikke har fysisk forbindelse med det øvrige anlegget, eller ved teknisk svikt eller havari kan medføre fare for rømming.

§ 25 *Dokumentasjon av anleggssertifikat og anleggskonfigurasjon*

For å ivareta intensjonene i NS 9415, kapittel 7.3.1 *Pålitelighet og kontroll*, må anleggssertifikatet også inneha opplysninger om hvilken pålitelighetsklasse anlegget eller deler av anlegget er godkjent etter.

Kapittel 7 Drift

§ 28 *Montering og tilpasning*

Forslaget til forskrift ble utferdiget før krav om dugelighetsbevis hadde utløpt. Begrepet dugelighetsbevis må derfor fjernes fra § 28 .

§ 29 *Bruk, vedlikehold og varslingsplikt*

Plikten i siste ledd er ikke kjønnsbestemt, og RKA foreslår at “han” skiftes ut med “vedkommende”.

§ 30 *Reparasjon av not – sertifisert notverksted*

Dette dreier seg om sertifisering av en tjeneste, og ikke verkstedet eller nota. Første ledd i § 30 må derfor bli:

“Reparasjon av not må foretas av verksted der tjenesten å reparere not er sertifisert av et akkreditert produktsertifiseringsorgan i henhold til krav i NS 9415.”

Som følge av ovenstående foreslås videre at dokumentet skal ha tittelen “Verksted med sertifisert reparasjon av not”. Tittelen på § 30 bør derfor være “Reparasjon av not ved notverksted”.

Det forutsettes som en selvfølge at oppdretter i henhold til krav oppstilt i § 29 kan foreta midlertidige reparasjoner av nota ved skade på lokaliteten.

For øvrig mener RKA at mye av innholdet i Kapittel 7. Drift er ivaretatt av akvakulturdriftsforskriften og IK-Akva (internkontrollforskriften for havbruk). Meldeplikten til direktoratet og leverandøren anser vi som viktig både for at leverandøren skal kunne rette eventuelle produktfeil, og for at Fiskeridirektoratet skal få informasjon som tilsier at de også kan føre et risikobasert tilsyn også av tjeneste- og utstysleverandører.

Kapittel 8. Sluttbestemmelser

RKA mener at det må fremkomme tydelig at det er Fiskeridirektoratet som er tilsynsorgan for forskriften.

Det bør vurderes om det er behov for egne hjemler i NYTEK eller i reaksjonsforskriften angående mulighet for å treffe enkeltvedtak om salgsforbud, tilbakekalling, driftsforbud eller infotiltak. Dette vil være i tråd med formålet å forebygge at fisk rømmer.

Vi håper våre uttalelser blir vektlagt, og vi imøteser kontakt hvis det skulle være uklarheter.

Med vennlig hilsen
for Rømmingskommisjonen for Akvakultur

Lars André Dahle